

ሰው - ገዥውና ዓመፀኛው

«የነገሮች ሁሉ ለጋሽ የሆነው እግዚአብሔር ዓለምን በውስጡ ከሚገኙ ነገሮች ሁሉ ጋር ፈጠረ። ሰማይን የራሱ የመኖሪያ ስፍራ አድርጎ ፈጠረ። ሰማይ እንዳይወድቅ ለመከላከል፣ ልክ ከብ የጎጆ ቤት በዓምዶች እንደሚደገፍ በዓምዶች አስደገፈ። እግዚአብሔር ፀሐይንና ውረቃን ከፈጠረ በኋላ፣ ደመናትን ሠርቶ በሰማይ አስቀመጠ። ከዚያም የመብረቅ ምንጭ የሆነውን ትልቅ አውራ ዶሮ ሠራ። አውራ ዶሮው በመልኩ ቀይ ሲሆን፣ የሚቀመጠው በደመናት መሀል ነው። ከንፎቹን በሚያርገበግብበት ጊዜ ሁሉ መብረቅ ይሆናል፤ ኩኩሉ ሲልም ነጎድጓድ ይሆናል።

«እግዚአብሔር ፀሐይን ከፈጠረ በኋላ፣ «ፀሐይዋ ለማን ታበራለች?» ሲል ራሱን ጠየቀ። ይህም እግዚአብሔር የመጀመሪያውን ሰው ለመፍጠር እንዲወስን አደረገው። የተፈጠረው ሰው መናገርና ማየት ስለሚችል፣ የሚያናግረው ሌላ ሰው ያስፈልገው ነበር። ስለ ሆነም፣ እግዚአብሔር ባልደረባ እንድትሆነው የመጀመሪያዬቱን ሴት ፈጠረ። ከዚያም፣ በእግዚአብሔርና በሰዎች መካከል መለያየት የሌለበት ግሩም «ወርቃማ ዘመን» ነበር። ከዚያ በኋላ ግን አንድ አስከፊ ነገር ተከሰተ። እነዚህ እግዚአብሔር የሠራቸው የሰው ልጆች እስከት የተባለው ፍጥረት ከምግባቸው እንዲያካፍሉት ያቀረበላቸውን ጥያቄ በተደጋጋሚ ችላ አሉ። ስለዚህም፣ እስከቱ እነርሱን ለመቅጣት በማሰብ ስለ ረገማቸው፣ የሰው ልጆች ለበሽታና ብሉም ለሞት የተጋለጡ ሆኑ።»

ስለ ሰው ልጅ አፈጣጠር ታሪክና ስለ ዘመኑ አላዛኝ ሁኔታዎች፣ በዚህ መልኩ የሚተርከው አንድ የአፍሪካ ባህላዊ አፈ-ታሪክ ነው። ስለ ሰው አፈጣጠር እውነቱ ምንድን ነው? ሰው ከበሽታ፣ ከጋዘንና ከሞት ጋር የሚታገልባቸው ትክክለኛ ምክንያቶች ምንድን ናቸው? ዓለም በእንዲህ ያለ ታላቅ ጥፋት ላይ የምትገኘው ለምንድን ነው?

ከየት እንደ መጣን፣ ለምን እዚህ እንደምንኖር፣ ሕይወትስ ለምን እንዲህ ያለ ታላቅ ትግል እንደ በዛባት የሚያመለክተው ጥያቄ ሰዎችን በምድር ላይ ከኖሩበት ጊዜ አንሥቶ ግራ ሲያጋባቸው ኖሯል። እግዚአብሔር ግን ለእነዚህ ፍጹም አስፈላጊ ለሆኑ ጥያቄዎች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ምላሽ ሰጥቷል። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ፣ ለሚከተሉት

ጥያቄዎች ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎችና እግዚአብሔር በቃሉ አግካሂነት የሰጣቸውን መልሶች እናወዳድራለን፡-

ሀ. እኛ ግን ነን? ከየትስ መጣን?

ለ. ለምን እንኖራለን?

ሐ. ሰዎች በእግዚአብሔር አምላካ የተፈጠሩት እንዴት ነው?

መ. እውን ሰው ከእንስሳት ይለያል?

ው. ሰው ለእግዚአብሔር ባለመታዘዙ ምን ተከሰተ?

ረ. እግዚአብሔር ሰውንና ምድርን በመርገሙ ምን ተከሰተ?

ሰ. ኃጢአት በሰው ሁሉ ላይ የደረሰው እንዴት ነው?

፩. ኃጢአተኞች ሆነን የተወለድነው ለምንድን ነው?

ሀ. እኛ ግን ነን? ከየትስ መጣን?

ቴንዶ- «ጋርባ፣ ከየት የመጣን ይመስለሃል? መስሊምና ክርስቲያን ዓደኞች ከረዥም ዘመናት በፊት እግዚአብሔር ሰውን ከምድር አፈር እንዳበደው ይናገራሉ። ይሁንና፣ በትምህርት ቤት የምንማራቸው መጻሕፍት ሰው «ኢቮሉሽን» በሚባል የአዝጋሚ ለውጥ ሂደት ከትናንሽ እንስሳት እንደ መጣ ያስተምራሉ። በሌላ በኩል ደግሞ፣ በመንደሪያ የሚገኙ ሽግግሎች የሰው ነፍሳት ሰዎች ከመወለዳቸው በፊት እንደ ነበሩና ዝም ብለው ወደ ተለያዩ ሴቶች ማኅፀን ውስጥ እንደሚገቡ ይናገራሉ።»

ጋርባ- «የሳንደስ መምህራ የሆኑት ሚስተር ኢብራሂም፣ መጽሐፍ ቅዱስ ዓለም በስድስት ቀናት እንደ ተፈጠረች ስለሚናገር እንደማያምኑበት ገልጸዋል። ሳይንቲስቶች ዓለም በሚሊዮን በሚቆጠሩ ዓመታት መፈጠሯን እንደ ደረሱበት ተናግረዋል።»

«አንድ ተን ወዳጅ ኢፐርስ እንዳስብ ያደረገኝን ጥያቄ ለሚስተር ኢብራሂም አቀረበ። የሳይንስ መጽሐፎቻችን እንደሚሉት በእርግጥ ሰው ከአናሳ እንስሳት መጥቷል ብለው ያምኑ እንደ ሆነ ጠየቃቸው። ሚስተር ኢብራሂምም ሳይንቲስቶች ሰዎች ከአናሳ እንስሳት መምጣታቸውን እንዳረጋገጡ መለሱ። ከዚያም ኢፐርስ መምህሩ ሳይንቲስቶች በቤተ-መክራ (ሳብራቶሪ) ውስጥ እንዱን እንስሳ ወደ ሌላ ስለ ለወጡበት ሁኔታ

ለከፍሉ ተማሪዎች ምሳሌ እንዲሰጡ ጠየቀ። ሚስተር ኢብራሂም ይህንን ሊያደርጉ አልቻሉም።»

ቺንዶ፡- «እንደሚመስለኝ የመንደር ሽማግሌዎች ለዚህ ጥያቄ ትክክለኛ መልስ አላቸው። ከሕዝባችን አንዳንዶቹ ዘመዶቻቸውን ከሞቱ በኋላ አይተዋል ወይም በሕልም በእነዚህ ዘመዶቻቸው ተጎብኝተዋል፤ ስለ ሆነም መንፈሶቻቸው አሁንም በአቅራቢያቸው አሉ ማለት ነው። ለልጆቻቸው ሊታዩ ከቻሉ፤ በእናት ማኅፀን ውስጥስ ወደ ሕፃኑ ለመግባት ምን ይላናቸዋል? እነዚህ ሽማግሌዎች እግዚአብሔር ሰብአዊ ነፍሳትን ሁሉ ከረዥም ጊዜያት በፊት እንደ ፈጠረና ከአንዱ ትውልድ ወደ ሌላው በተመሳሳይ ቤተሰብ ውስጥ እንደ ተወለዱ ይናገራሉ። ያንን ነፍስ የያዘው ልጅ ሲሞት፤ ነፍሱ በማኅፀን የሚፀነሰውን ልጅ እስኪያገኝ ድረስ ተመልሶ ወደ መናፍስት ዓለም ይሄዳል። ነፍሱ አዲስ በሚወለደው ልጅ ውስጥ ሌላ ሕይወት ስለሚኖር፤ አንዱ ነፍስ በተመሳሳይ ቤተሰብ ውስጥ ለብዙ ዘመናትና ትውልዶች እየተወለደ ይቀጥላል። ይሁንና፤ የነፍሱ ክፊል አካል በመናፍስት ዓለም ውስጥ ቀርቶ በሕይወት ለሚኖረው ሰው ጠባቂ መንፈስ ይሆናል። ብዙውን ጊዜ ሰውየው የቀድሞ ሕይወቱን አያስታውስም። በተወለደው ልጅ ከፋ መንፈስ የሰብአዊ ነፍስን ስፍራ ከወሰደ፤ አካለ-ሰንኩል ወይም የተቃወሱ ወይም መንታ ልጆች ይወለዳሉ።»

ጋርባ፡- «ማን ትክክል እንደ ሆነ እንዴት እናውቃለን?»

ሰዎች ከየት እንደ መጡና ማንነታቸውስ ምን እንደ ሆነ የሚያመለክተው ጥያቄ በአፍሪካ በጣም አስፈላጊ ነው። በአፍሪካ አብዛኞቹ ባህላዊ እምነቶች የተማከሉት በሰዎችና ሰዎች በሚኖሩባቸው ማኅበረሰቦች ውስጥ ነው። ባጠቃላይ፤ በአፍሪካ ሕይወት ሰዎችን ያማከለ ነው ልንል እንችላለን። በመሆኑም፤ ባህላዊ እምነቶችም ሰዎችን ያማከሉ ናቸው። በሕይወት የሚኖሩና ከዚህ በፊት የሞቱት ሁሉ ከፍተኛ አስፈላጊነት አላቸው። ስለ ሆነም፤ የሰው ምንጭ ጥያቄ በጣም አስፈላጊ ነው።

በአንዳንድ የአፍሪካ ክፍሎች የቺንዶ መንደር ሽማግሌዎች እምነት ጥብቅ ነው። ከዚህ በፊት የሞተው ሰው መንፈስ ህልውና በባሕርይ ተመሳሳይነትና በልጁ ውስጥ እንደሚኖር ለታመነው ቅድመ-ትውልድ ልጅ በመገኘቱ ይረጋገጣል። አንዳንድ ጊዜ ቅድመ-ትውልዱ ራሱ ለወላጆች ለሚወለደው ልጅ የራሱን ስም እንዲሰጡት በሕልም ይናገራል።

ከመወለዳቸው በፊት የሰው ነፍሳት ስለ መኖራቸው መጽሐፍ ቅዱስ ምን ይላል? ዘመናዊ ሳይንስ በዚህ ርዕሰ-ጉዳይ ላይ የሚጨምረው ማብራሪያ ይኖር ይሆን? እነዚህን ጥያቄዎች በመጠኑ ጠለቅ ብለን እንመለከታለን።

በማኅፀን ውስጥ ተፀንሶ ሕይወት ከመጀመሩ በፊት፣ አስቀድሞውኑ የሰው ነፍሳት እንዳሉ የሚያመለክተው አሳብ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ካለመገኘቱም በላይ፣ በዘመናዊ ሳይንስም አልተደገፈም። መጽሐፍ ቅዱስም ሆነ ዘመናዊው ሳይንስ የሰው ስብእናና ነፍስ የሚሠሩት በማኅፀን ውስጥ በሚፀነሱበት ጊዜ እንደ ሆነ ያመለክታሉ። በተጨማሪም፣ ዘመናዊ ሳይንስ ለሰው ልጅ ቅድመ-ህላዌ ደጋፊ ሆኖ ለቀረበው መረጃ ምክንያቱን ያብራራል።

በሰው ልጅ ነፍሳት ላይ መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረውን ለመረዳት፣ እግዚአብሔር ሰውን በመጀመሪያ እንዴት እንደ ፈጠረው መረዳት አለብን። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ሰውን ከምድር አፈር እንዳበጀው ይናገራል (ዘፍጥ. 2፡7)። በዚህ ዓይነት የሰውን ሥጋዊ አካል አበጀ። ከዚያም እግዚአብሔር በፈጠረው ሥጋዊ ሰውነት ላይ «የሕይወትን እስትንፋስ» እፍ በማለቱ ሰው «ሕያው ነፍስ» ያለው ሆነ (2፡7)።

እግዚአብሔር ወደ አዳም ሰውነት ሕይወትን እፍ ባለ ጊዜ፣ የአዳምን ነፍስ ፈጠረ። አዳም ከተፈጠረ በኋላ፣ እግዚአብሔር ሴቲቱን ከወንድ ፈጠረ (ዘፍጥ. 2፡21-22)። ከዚህ ነጥብ በኋላ፣ የወደፊት ሰብአዊ ፍጥረታት በጋብቻ ውስጥ ወንድና ሴት በሚያደርጉት ወሲባዊ ግንኙነት እየተፈጠሩ ወደ ዓለም እንዲገቡ የእግዚአብሔር ዕቅድ ነበር (ዘፍጥ. 1፡27-28፤ 2፡24፤ 4፡1)። ሳይንቲስቶች በማይክሮስፐርት በመጠቀም የወንድ ዘር ("sperm") ከሴቲቱ እንቁላል ጋር በሚገናኝበት ጊዜ የሚከሰተውን ዝርዝር ሁኔታ ሊመለከቱ የቻሉት አሁን በሃያኛው ክፍለ ዘመን ብቻ ነው። ያንን ሂደት ስንረዳ፣ የሰውን ነፍስ ምንጭ እንረዳለን።

አዳምና ሔዋን ከተፈጠሩ በኋላ፣ እግዚአብሔር እንዳይበሉ የከለከላቸውን የዛፍ ፍሬ በመብላት በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት ፈጸሙ (ዘፍጥ. 3፡6፤ 11)። የአዳም ኃጢአት መንፈሳዊ ሞት (የእግዚአብሔርና የሰው መለያየት - ዘፍጥ. 3፡10) እና ሥጋዊ ሞት (የነፍስ ከሥጋ መለየትና ይህንኑ ተከትሎ የሚመጣ የሥጋ መውደም - ዘፍጥ. 3፡19) አስከትሏል። እነዚህ ሁለቱም «መለየቶች» ከእግዚአብሔር ቀዳሚ ዓላማ ጋር

የማይስማሙ ናቸው። እርሱ የፈለገው ሰብአዊ ፍጥረታት በመንፈሳዊ ሕይወታቸው በኅብረት ከእርሱ ጋር እንዲጣመሩና የሰው ሥጋና ነፍስ በአንድነት ተያይዘው እንዲኖሩ ነበር።

ሰው ሊሞት ነፍስ ከሥጋ ይለይና ሥጋ ወደ አፈሩ ይመለሳል (ዘፍጥ. 3:19)። ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፣ ሰው በሚሞትበት ጊዜ የሰው ነፍሳት ከሥጋ ተለይተው በሁለት ቡድኖች እንደሚከፈሉ እንረዳለን። ነፍሳት የሚለዩት በዚህ ሕይወት ከክርስቶስ ጋር ካላቸው ግንኙነት አኳያ ነው (ሉቃ. 23:40-43)። የክርስቶስ የሆኑ ሰዎች ነፍሳት ወደ ክርስቶስ እቅፍ ይወሰዳሉ [መዝ. (49):15፤ ሉቃ. 23:43፤ 2 ቆሮ. 5:8]። ከዚያም፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲመለስ ይዞአቸው እስከሚመጣ ድረስ ከእርሱ ጋር ይኖራሉ (1 ተሰ. 4:14)። ክርስቶስ በሚመለስበት ጊዜ፣ የክርስቶስ የሆኑት ሰዎች ነፍሳት የትንሣኤ አካል ይለብሳሉ (1 ተሰ. 4:14-16)። እነዚህ ነፍሳት የትንሣኤን አካላት ከተቀበሉ በኋላ፣ ለዘላለም ይህን የትንሣኤ አካላቸውን እንደ ለበሉ ይኖራሉ (1 ተሰ. 4:16-17)። ይህ እግዚአብሔር ለዳኑት ሕዝቦቹ ያዘጋጀው ደኅንነት ፍጻሜ ነው (ሮሜ 8:23)።

የተቀሩት ነፍሳት ግን ሲኦል በሚባል ስፍራ ታስረው ይቆያሉ [ሉቃ. 16:23፤ 26፤ መዝ. (49):14]። በሲኦል ውስጥ ማንነታቸውን ሳይስቱ በንቃት ይቆዩና የመጨረሻውን የእግዚአብሔር ፍርድ በዚያው ስፍራ ይጠባበቃሉ (ዕብ. 9:27፤ ራእይ 20:11-13)። በምዕራፍ 13 በይበልጥ ስለ ሲኦል እንነጋገራለን። ስለ ባለጸጋውና አልዓዛር በተነገረው ታሪክ ውስጥ (ሉቃ. 16:19-31)፣ ምንም እንኳን በሲኦል የነበረው ሀብታሙ ሰው አልዓዛር ተመልሶ ወንድሞቹ ወደ ሲኦል እንዳይመጡ እንዲያስጠነቅቃቸው አጥብቆ ቢፈልግም፣ የእርሱም ሆነ የአልዓዛር ነፍስ የመመለስ ፈቃድ እንዳላገኘ ኢየሱስ በግልጽ አስረድቷል (ሉቃ. 16:27-31)። ምናልባት ከዚህ ለየት የሚሉ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አሳቦች ሊኖሩ ይችላሉ። እነርሱን በምዕራፍ 13 እናቀርባለን።

የባለጸጋውና የአልዓዛር ታሪክ፣ የሙታን መናፍስት ወደ ሕያዋን የመመለስ ፈቃድ እንደማይሰጣቸው በሚገባ ይገልጽልናል። የሰው ነፍሳት እንዲኖሩ የተፈቀደላቸው በአንድ ሰው ሰውነት ውስጥ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ፣ «ለሰዎችም (አንድ ጊዜ) መሞት ከእርሱ በኋላም ፍርድ እንደ ተመደበባቸው» ይላል (ዕብ. 9:27)። ነፍሳት ከአንድ በሚበዙ

የሰው ሰውነቶች ለመኖር ቢችሉ ኖር፣ ከአንድ ጊዜ በላይ ለመኖት ይችሉ ነበር። ይህ ዓረፍተ ነገር የሰው ነፍሳት በዚህ ሕይወት አንድ ጊዜ ብቻ እንደሚኖሩ ግልጽ ያደርጋል። እንዲሁም፣ ከኞት በኋላ የሚከሰተው ቀጣይ ክንዋኔ የእግዚአብሔር ፍርድ እንደ ሆነ ይገልጻል።

ልጅ በማገፀን ውስጥ ከመፀነሱ በፊት የሰው ነፍሳት ህልውና እንደሌላቸው፣ መጽሐፍ ቅዱስ ሌላም መረጃ ያቀርባል። ዔሳውና ያዕቆብ ከመወለዳቸው በፊት ስለ ነበረው ሁኔታ የሚናገረው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል፣ የሰው ነፍሳት ከሰው መፀነስ በፊት ህላጭ እንደሌላቸው ያረጋግጣል። ጳውሎስ፣ ያዕቆብና ዔሳው ከመወለዳቸው በፊት ክፉም ሆነ በጎ ተግባር እንዳልፈጸሙ ይነግረናል (ሮሜ 9:11)። ይህም የሰው ነፍሳት በኃላፊነት የሚያስጠይቅ ተግባር መፈጸም የሚጀምሩት ከተወለዱ በኋላ መሆኑን ያመለክታል። መጽሐፍ ቅዱስ ለሰዎች ሁሉ ሕይወትንና እስትንፋስን የሚሰጠው እግዚአብሔር እንደ ሆነ ይገልጻል (መክ. 12:7፣ ዮሐ. 17:25)። በዘካርያስ 12:1 የሰውን መንፈስ በውስጡ የሚፈጥረው እግዚአብሔር እንደ ሆነ በግልጽ ተጠቅሶአል። ስለ ሆነም፣ እነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ አሳቦች የሰው ነፍሳት ከሰው መወለድ አስቀድመው እንደሚኖሩ የሚናገረውን አሳብ ተርሽ ያደርጉታል። ከመጀመሪያው ወንድና ከመጀመሪያዬቱ ሴት በስተቀር፣ የሰው ነፍሳት አፈጣጠር የሚጀምረው በእናት ማገፀን ውስጥ ፅንሰ በሚፀነስበት ጊዜ ነው።

በታሪክ ፍጻሜ ላይ ክርስቶስ እያንዳንዱን የሰው ነፍስ ከራሱ የትንሣኤ አካል ጋር ያዋህደዋል (ዮሐ. 5:28-29)። የክርስቲያኖች የትንሣኤ አካላት በራሱ በክርስቶስ የከበረ የትንሣኤ አምሳል ይወራሉ (ፊልጵ. 3:20-21)። የሌሎቹ ሰዎች የትንሣኤ አካላት ግን ለጋፍረትና ለዘላለማዊ ጉስቱልና ይሰጣሉ (ዳን. 12:2፣ ዮሐ. 5:29)። ስለ ሆነም፣ እያንዳንዱ የሰው ነፍስ ከራሱ ከወንድየው ወይም ከራሷ ከሴትየጥ ሰውነት ጋር የተያያዘ ፍጻሜ አለው። ነፍስ በዚህ ሕይወት፣ ከሥጋና ደም አካል ጋር የተጋጠመች ስትሆን፣ በሚመጣው ሕይወት ደግሞ፣ ከትንሣኤ አካሏ ጋር ትጋጠማለች። በመሆኑም፣ ለእያንዳንዱ የሰው ነፍስ አንድ ውስን አካል እንዳለ ልብ ልገል ይገባል።

ይህ ሙታን በሚታዩባትና ሰዎች ከሙታን ጋር በሚነጋገሩባት አፍሪካ ብዙ ጥያቄዎችን ያስነሣል። ለእነዚህ «ሙታን» ለሚገለጹባቸው ሁኔታዎች መጽሐፍ ቅዱስ የሚያቀርበውን ማብራሪያ መረዳቱ አስፈላጊ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ሌሎች መናፍስት (የሰው መናፍስት ሳይሆኑ አጋንንት)

ወደ ሰው ሰውነት ሊገቡና የገቡባቸውን ሰዎች ስብእናና ገጽታዎች ሳይቀር በከፍተኛ ደረጃ ሊለውጡ እንደሚችሉ በግልጽ ያስረዳል (ግር. 5:2-9)። የሙታንን መታየት ይበልጥ ልናምንበት የምንችለው አጋንንት ራእያዊ መገለጦችን ለሰዎች ሊያሳዩ እንደሚችሉ ስንረዳ ነው (ሬእይ 16:13-14)። የሞቱ ሰዎች ራእያዊ ምስሎች በአፍሪካ የሚዘወተሩትን እጅግ በርካታ ሁኔታዎች ያብራራሉ።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚለው፣ የሰው ነፍሳት በሞት ከሰውነት ሲለዩ፣ በእግዚአብሔር የሚኖሩባቸው የተወሰኑ ስፍራዎች ይሰጧቸዋል። ስለ ሆነም፣ በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ዕቅድ የሰው ነፍስ ከአንድ የበለጡ የሰው አካላትን እንደማይይዝ አድርገን መደምደም አለብን።

ዘመናዊው ሳይንስ ስለ ሰው ነፍሳት ጅግረ ምን ይላል?

ዘመናዊው ሳይንስ በሰው ነፍስ ጅግረና ስብእና ሳይ በቂ ማብራሪያ አለው። የሥነ-ሕይወት ሳይንስ ("Biological Science") ብዙውን ጊዜ በልጆችና በወላጆቻቸው ወይም ይበልጥ ራት ባሉ ቅድመ-ትውልዶቻቸው መካከል የሚታየውን የገጽታና የባሕርይ መመሳሰል ያብራራል። ሳይንቲስቶች የእያንዳንዱ ሰው ሥጋዊ፣ አእምሮአዊና ስሜታዊ ባሕርያት በሰውዬው ሕያዋን ሕዋሳት ("cells") እምብርት ("nucleus") በሚገኙ የ«ጥንተ-ንጥረዊ ትእዛዛት» ("chemical instructions") ስብስብ ውስጥ እንደ ተካተቱ ለማስረዳት ችለዋል።

እነዚህ ጥንተ-ንጥረዊ ትእዛዛት የሚገኙት፣ እጅግ ጥቃቅን ነገሮችን አጉልቶ በሚያሳይ ማይክሮስኮፕ አማካኝነት በምናያቸው በጣም ቀጫጭን ክሮችን በሚመስሉ ነገሮች ውስጥ ነው። እነዚህም ቀጫጭን «ክሮች» «ክሮሞዞሞስ» ("chromosomes") ይባላሉ። እያንዳንዱ ክሮ ወይም ክሮሞዞም የተጠላለፉ የመሰላል ደረጃዎችን የሚመስሉ የጥንተ-ንጥረዊ ጥንዶች ውስብስብ ገጽታ አለው። የእነዚህ ጥንተ-ንጥረዊ ጥንዶች ቡድኖች «ጂንስ» ("genes") ይባላሉ። እንግዲህ፣ እያንዳንዱ ሰው በእናቱ ማኅፀን ውስጥ በሚፀነስበት ጊዜ ሥጋዊ፣ አእምሮአዊና ስሜታዊ ባሕርያቱን ባመዛኙ የሚወስኑት እነዚህ ጂንስ ናቸው። በሌላ አባባል፣ የሰው ስብእና የሚጀምረው በፅንሰ ጊዜ ነው ማለት ነው።

እነዚህ ክሮሞዞሞች በመራባት ሂደት በወንድና ሴት ("sperm & egg") ውህደት አማካኝነት ከትውልድ ትውልድ ስለሚተላለፉ፣ ልጆች

በቤተሰብ ሐረጎችው ከእነርሱ ቀደም ብለው የኖሩትን ቅድመ-ትውልዶች በከፍተኛ ደረጃ መምሰላቸው ልንጠብቀው የሚገባን እውነት ነው። እንዲያውም፣ ሕዋሶቻቸው በመላጆቻቸው ሕዋሶቻቸው ከነበሩ ተመሳሳይ ጥንተ-ንጥረዊ ትእዛዛት (ጂንስ) የተሠሩ በመሆናቸው፣ እንዲህ ዓይነትን ትውልዳዊ ተመሳሳይነት ሊያሳዩ ይገባል። አንደኛው የጂንስ ስብስብ ከአናት ሌላኛው የጂንስ ስብስብ ከአባት ይተላለፋል። ልጁ ከሁለቱ መላጆቹ የወረሰውን ባሕርይ ያንጸባርቃል፤ መላጆቹም ራሳቸው ከእነርሱ በፊት ከነበሩ መላጆቻቸው ነበር ሺኖቻቸውን ያገኙት።

ሰዎች ከአናት እንስሳት በአዝጋሚ ለውጥ እያደጉ እንደ መጡ የሚናገረውስ ፍልስፍና ምን ይላል?

«National Geographic» በኖቬምበር 1985 እትሙ «ጥንታዊው ሰው ሊረለግ?» (The Search For Early Man) በሚል ርዕስ ባወጣው ጽሑፍ ውስጥ የአያሌ ባይንቲስቶች አሳብ ማጠቃለያ ይገኛል። ከገጽ 574-577፣ በጸሐፊዎቹ አስተሳሰብ ከጦጣ መሰል እንስሳ ዛሬ ወዳለንበት ዘመናዊ የሰው ደረጃ ለመሸጋገር የወሰዱብዓን ደረጃዎች የሚያሳይ ሥዕል ተርቦአል። ይህ ሥዕል ዛሬ በአውሮፓና ሰሜናዊ አሜሪካ ከሁሉም የላቀ እውቀት ጌንዳላቸው የሚታመንባቸውን የበርካታ ምሁራን አሳብ ይዞአል። ይህም የአዝጋሚ ለውጥን ("evolution") ንድፈ-አሳብ በከፊል ያጠቃልላል።

የአዝጋሚ ሂደት ለውጥ፣ ሕይወት በምድር ላይ የተጀመረው ከብዙ ዘመን በፊት በባሕር ውስጥ በአጋጣሚ ጥንተ-ንጥረዎች ("chemicals") በመዋሃዳቸው እንደ ሆነ ያስተምራል። ብዙ ባይንቲስቶች፣ ይህ ከሆነ በኋላ በሚሊዮን በሚቆጠሩ ዓመታት ቀላል የሕይወት መልኮች ቀስ በቀስ እንደ ተፈጠሩ ያምናሉ። ከዚያም በተጨማሪ ብዙ ሚሊዮን ዓመታት ጊዜ ውስጥ፣ እነዚህ የሕይወት መልኮች ቀስ በቀስ በመለወጥ የተለያዩ ቅርፆች ያዙ። በዚህ ንድፈ-አሳብ ትንተና መሠረት፣ እጅግ በጣም ረዥም ጊዜ ከወሰደ በኋላ አንዱ ዓይነት እንስሳ ወደ ሌላ ተለወጠ። በመጨረሻም፣ እንደ ዝንጆር ("baboons and gorillas") ዓይነት እንስሳት ታዩ። የሰው ልጆችም ቀስ በቀስ ከእነዚህ ከፍተኛ የእድገት ደረጃ ከደረሱ እንስሳት በቅለው ወጡ። ሥዕሉ የንድፍ ሥራ እንጂ፣ ከፎቶግራፍ እንዳልሆነ ልብ ልንል ይገባል። ይህ የባይንቲስቶች አሳብ ብቻ ነው። የትኛውም ባይንቲስት ይህ ሂደት በተግባር ሊከናወን ቆሞ አላየም። ከዚህም በላይ፣ ምንም እንኳን ከሰባ ለሚልቁ ዓመታት መከራዎች ቢደረጉም፣ ማንኛውም

ሳይንቲስት በቤተ-መከራው ውስጥ እንዲህ ሳይነት ለውጥ ለማየት አልቻለም።

ይህን የአዝጋጫ ለውጥ ሂደት ፅንሰ-አሳብ የሚደግፍ የቤተ-መከራ መረጃ እስካልተገኘ ድረስ፡ ለምን ይህን አጅግ ብዙ ሳይንቲስቶች የአረጣጠራችን መንገድ ይኼ እንደ ሆነ የሚያምኑት? ለዚህ ጥያቄ አጥጋቢ መልስ አለ። መልሱም ሕይወት ባላቸው ነገሮች መካከል ከሚታየው ከፍተኛ ተመሳሳይነት ጋር ይዛመዳል። «ሳቡን» እና «ጎሪላ» የሚባሉ የዝንጀሮ ሳይንቲስቶች በሰውነት አረጣጠራቸው ከሰው ልጅ ጋር በጣም ስለሚቀራረቡት ሳይንቲስቶች ሰዎች እያደጉ የመጡት ጎሪላዎችን ከመሳሰሉ እንስሳት እንደ ሆነ ገመቱ። እንዲሁም ደግሞ፡ በሁሉም ሕይወት ባላቸው ነገሮች መካከል በሚገኘው የሕይወት ሂደት ውስጥ ትልቅ ተመሳሳይነት አለ። ለምሳሌ፡ እንስሳት ሁሉ ምግብ ይበላሉ፤ ቆሻሻውን ደግሞ ከአካላቸው ያስወግዳሉ።

ከዚህ በተጨማሪ፡ እንስሳትና ዕፅዋት ቁጥጥር በሚደረግባቸው የማራቢያ መከራዎች ("controlled breeding experiments") ለተወሰነ ደረጃ ሊለምዱ እንደሚችሉ የሚያሳዩ ብዙ የሳብራተሪ መከራዎች አሉ። ችግሩ፡ ሳይንቲስቶች አንዱን ሳይነት እንስሳ ወይም ተክል ወደ ሌላ ሳይነት ሊለውጡ አለመቻላቸው ነው። እግዚአብሔር በግልጽ ሕይወት ባላቸው ነገሮች ላይ ሥነ-ሕይወታዊ ገደብ አብጅቶአል። ለምሳሌ፡ ውሾች ወደ ፈረስነት ሊለወጡ አይችሉም። ይህን ገርጾሽ ከበቅሉ እንመለከታለን። ወንዱ አህያ ሴቷን ባዝራ ሲያጠቃ፡ ውጤቱ በቅሉ ነው። የዚህ ሳይነት ከስተት ቅይጥ-ውህደት ("hybrid") ይባላል። በቅሉዋ የባዝራይቲን የአካል መጠን ከአህያው ጥንካሬ፡ ጽናትና ድንዳኔ ጋር ታዋህዳለች። ይሁንና፡ በቅሉዎች መካከል በመሆናቸው አይወልዱም። የዕፅዋት ቅይጥ-ውህደትም ከዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ውጤት ይሰጣል። ይህም እግዚአብሔር በእያንዳንዱ እንስሳና ተክል ላይ ያስቀመጠው ሥነ-ሕይወታዊ ገደብ እንዳለ ያመለክታል።

የዚህ ገደብ ተዛምዶ በብሉይ ኪዳን ለሰው ልጆች ተሰጥቶ እናያለን። እግዚአብሔር በግልጽ የሰው ልጅ ከእንስሳ ጋር የወሲብ ግንኙነት እንዳያደርግ አዟለ (ዘሌ. 18:23)። ይህ ከሆነ፡ እግዚአብሔር ሰውዬውም እንስሳውም እንዲገደል ወስኗል (ዘሌ. 20:15-16)።

የአዝጋሚ ለውጥ ("evolution") አሳቦች እውነት ወይም ውሸት መሆናቸውን እንዴት እናውቃለን? የተፈጥሮ መረጃ ምን ይነግረናል? በመጀመሪያ፣ በመሬት ውስጥ የሚገኘው የእንስሳት አጽም ዘገባ እንደሚያረጋግጠው በተለያዩ ዓይነት እንስሳት አጽሞች መካከል ግልጽ የሆነ ልዩነት አለ። እንግዲህ ኢቮሉሽን እውነት ቢሆን ኖር፣ እነዚህ አጽሞች አንዱ የእንስሳ ዓይነት ወደ ሌላው የእንስሳ ዓይነት በአዝጋሚ ለውጥ ለመቀየሩ በቂ መረጃዎች በሰጡንም ነበር። ይሁንና፣ የዚህ ዓይነት በጣም ዘገምተኛ ለውጥ የሚታይበት የአጽም ዘገባ በምድር ላይ አይገኝም። በሁለተኛ ደረጃ፣ ኢቮሉሽን እውነት ቢሆን ኖር፣ ቢያንስ በአንዳንድ አጋጣሚዎች ሳይንቲስቶች በቤተ-መከራዎቻቸው አንዱን ዓይነት እንስሳ ወይም ተክል ወደ ሌላ የመለወጡን ሂደት ለመድገም በቻሉም ነበር። ይሁንና፣ ይህንን ለማድረግ አይችሉም። በተጨማሪም፣ ኢቮሉሽን ምላሽ የማይገኝላቸው ሌሎች ችግሮችም አሉበት።

በተመሳሳይ እንስሳት ወይም ዕፅዋት ውስጥ አናሳ ለውጦች እንደ ተደረጉ ለማሳየት ካልሆነ በቀር፣ የኢቮሉሽንን ንድፈ-አሳብ በሳይንሳዊ መንገድ ለማስደገፍ በጣም አስቸጋሪ ነው። በመሆኑም፣ የተለያዩ ዓይነት ውሾች ቢኖሩም፣ ሁላቸውም ውሾች ናቸው። በጣም ብዙ የተለያዩ ዓይነት ወፎች ቢኖሩም፣ ወፎች ከሌሎች ፍጥረታት ሁሉ በጣም የተለዩ ናቸው። የዘፍጥረት መጽሐፍ እንደሚለው፣ እግዚአብሔር እነዚህን የተለያዩ ዓይነት ፍጥረታት በተለያዩ ሁኔታ ፈጥሮአል (ዘፍጥ. 1:24-25)።

በሌላ በኩል ደግሞ በእግዚአብሔር ምሪት በተከናወነ የኢቮሉሽን ዓይነት የሚያምኑ አንዳንድ ክርስቲያኖች አሉ። ይህም የአማንያን ኢቮሉሽን ("theistic evolution") ይባላል። የዚህ ዓይነት አመለካከት ያላቸው ሰዎች፣ በእርግጥ የኢቮሉሽን ሂደት ተግባራዊ ሆኗል ይሉና፣ ዳሩ ግን፣ ኢቮሉሽን እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ለመፍጠር ሆን ብሎ የተጠቀመበት መንገድ አንደ ሆነ ያስረዳሉ። በመሆኑም፣ እኛ የተገኘነው በአጋጣሚ ሳይሆን፣ በእግዚአብሔር ብርቱ ዓላማና ዕቅድ ነው ሲሉ ያብራራሉ። ይሁንና በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተዘገበውን የሰው ፍጥረት ታሪክ እንደ ቀጥተኛ እውነት ሳይሆን፣ እንደ ቅኔ ወይም ተረት አድርገው ይተረጉማሉ።

«ለምን እንኖራለን?» ለሚለው ጥያቄ፣ ዓለማዊ የኢቮሉሽን ፍልስፍና አራማጅ የሆነው፣ ከተፈጥሮ አጋጣሚያዊ ለውጦች የተነሣ እንደምንኖር ይነግረናል። የምንኖረው በሚሊዮን በሚቆጠሩ ጊዜያት ከተፈጸሙ ግብታዊ

ሥነ-ሕይወታዊ ለውጦች የተነሣ ነው ይለናል። በአጭሩ እነዚህ ሳይንቲስቶች ሰው በእግዚአብሔር የመፈጠሩን እውነት ለመቀበል አይፈልጉም።

ዛሬ በአውሮፓና በሰሜን አሜሪካ በሚገኙ አብዛኛዎቹ የመንግሥት ትምህርት ቤቶች፣ ኢቮሎሽን የጅግሬዎች ብቸኛውና ትክክለኛው ንድፈ-አሳብ ተደርጎ ይቀርባል። ይህንን ንድፈ-አሳብ ያቀረብነው፣ ዛሬ እጅግ ብዙ አፍሪካውያን በአውሮፓና በአሜሪካ በመግር ላይ ስለሚገኙ ነው። ከምዕራቡ ዓለም ስልጥነው የሚመለሱ ብዙ አፍሪካዊ መምህራን የኢቮሎሽንን አሳቦች ለተማሪዎቻቸው እያስተላለፉ ናቸው። በመሆኑም፣ እነዚህን አሳቦች ማወቅ አስፈላጊ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ወንድና ሴት ጅግሬ ምን ይላል?

መጽሐፍ ቅዱስ የሰውን አፈጣጠር ሌሎች እንስሳት ሁሉ ከተፈጠሩ በኋላ የተከናወነ ልዩ የእግዚአብሔር ክንውን አድርጎ ይገልጻል። በብሉይም ሆነ አዲስ ኪዳን፣ በቀረበው የሰው አፈጣጠር ታሪክ ውስጥ የተመዘገቡ ክስተቶች በቀጥታ እንደ ተፈጸሙ ተደርገው ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የሰውን አፈጣጠር እንደሚከተለው ይገልጻል፡- «እግዚአብሔርም አለ፡- ሰውን በመልካችን እንደ ምሳሌአችን እንፍጠር . . . እግዚአብሔርም ሰውን በመልኩ ፈጠረ፤ በእግዚአብሔር መልክ ፈጠረው፤ ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው» (ዘፍጥ. 1፡26-27)። በዘፍጥረት ምዕራፍ 2፣ እግዚአብሔር የመጀመሪያውን ሰው አዳምን እንዴት እንደ ፈጠረው በትክክል የሚገልጽ ይበልጥ ዘርዘር ያለ ታሪክ ይገኛል። «እግዚአብሔር አምላክም ሰውን ከምድር አፈር አበጀው፤ በአፍንጫውም የሕይወት እስትንፋሱን እፍ አለበት፤ ሰውም ሕያው ነፍስ ያለው ሆነ» (ዘፍጥ. 2፡7)።

የመጀመሪያዬቱ ሴት (ሔዋን) አፈጣጠር እንደሚከተለው ተገልጿል፡- «እግዚአብሔር አምላክም አለ፡- ሰው ብቻውን ይሆን ዘንድ መልካም አይደለም፤ የሚመቸውን ረዳት እንፍጠርለት . . . እግዚአብሔር አምላክም በአዳም ከባድ እንቅልፍን ጣለበት፤ እንቀላፋም፤ ከጎኑም አንዲት አጥንትን ወስዶ ስፍራውን በሥጋ ዘጋው። እግዚአብሔር አምላክም ከአዳም የወሰዳትን አጥንት ሴት አድርጎ ሠራት፤ ወደ አዳምም አመጣት» (ዘፍጥ. 2፡18-22)።

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ሰውን በምድር ላይ ከሚኖሩ ፍጥረታት ሁሉ በተለየ መንገድ፣ ለተለየ ተግባር፣ ለዩ ፍጥረት አድርጎ እንደ ፈጠረው ይገልጻል። ሰው የአጋጣሚ ውጤት አይደለም። እግዚአብሔር ለመኖራችን ምክንያትና ዓላማ ነበረው።

የባህላዊ ሕዝቦች አብዛኞቻቸው ቡድኖች የሰውን አፈጣጠር በተመለከተ፣ በዚህ ምዕራፍ መግቢያ ላይ የቀረበው ዓይነት ታሪክ አላቸው። አንዳንድ ጊዜ እነዚህ ታሪኮች ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ሲመሳሰሉ፣ በሌላ ጊዜ ደግሞ ይለያሉ። በአፍሪካ በሚገኙ ሰዎች ሁሉ እግዚአብሔር ሰውን የመፍጠሩ ጉዳይ ባጠቃላይ ግንዛቤ ያገኘ ሲሆን፣ የአፈጣጠሩ ትክክለኛ ዝርዝሮች የሚገኙት ግን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብቻ ነው።

ለ. ለምን እንኖራለን?

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ሰውን በራሱ አምሳልና መልክ እንደ ፈጠረው ይናገራል (ዘፍጥ. 1:26-27)። ይህ ስለ ግንኙነቱ እንስሳ ያልተነገረ ነው። በመሆኑም፣ ሰዎች ከእንስሳት ሁሉ የተለዩ ናቸው። በእግዚአብሔር አምሳል የመፈጠራችን እውነታ እግዚአብሔር ለምን እንደ ፈጠረን ለመረዳት ያግዘናል።

በዘፍጥረት 2:18 እግዚአብሔር፣ «ሰው ብቻውን ይሆን ዘንድ መልካም አይደለም። የሚመቸውን ረዳት እንፍጠርለት» ብሏል። ሰው ግንባራዊ ፍጥረት እንደ መሆኑ፣ ጓደኛ ያስፈልገው ነበር። እንዲሁም እግዚአብሔር ራሱ ከሰው ጋር ኅብረት ለማድረግ ይፈልግ ነበር (ዘፍጥ. 3:8-9)። ሰው በእግዚአብሔር አምሳል ስለ ተፈጠረም፣ እግዚአብሔር የሰብአዊ ፍጥረታትን ኅብረት እንደሚፈልግ ልንገምት እንችላለን። ይህ በዒድን ገነት የነበረውን የሰይጣንን ተግባር ያብራራልናል። ሰይጣን በእግዚአብሔር ላይ ያመፀ አካል እንደ መሆኑ፣ ከዚህ ከራሱ ተግባር ጋር በሚመሳሰል መልኩ ሰውንም በእግዚአብሔር ላይ በማሳመፅ እግዚአብሔርን ሊጎዳ ፈለገ። እንዲህ ዓይነቱ ዓመፅ እግዚአብሔር ከአዳምና ከሐዋን ጋር የነበረውን የቅርብ ግንኙነት የሚያቋርጥ ነበር። የሚያሳዝነው፣ ደግሞ የተፈጸመውም ልክ እንደዚያው መሆኑ ነው (ዘፍጥ. 3:8-9)። በክርስቶስ መስተዋል ላይ፣ እግዚአብሔር በሰው ልጅና በራሱ መካከል ይህንኑ የተቋረጠ ግንኙነት ለማደስ የወጣውን ዕቅድ እንመለከታለን (ቆላ. 1:20)።

እግዚአብሔር ልክ ራሱ በአጽናፈ- ዓለሙ ላይ እንደሚገኘው ሁሉ [መዝ. (103):19]፤ ሰውም በምድር በፍጥረቱ ላይ እንዲገዛ ዐቅዶ ነበር (ዘፍጥ. 1:26)። እንደዚሁም ሰዎች በእግዚአብሔር አምሳል ስለ ተፈጠሩ፤ እግዚአብሔር የራሱን ቅድስናና በጎነት እንዲያንጸባርቁ ይፈልግ ነበር። ይሁንና፤ አዳምና ሔዋን ባለመታዘዝ ወድቀው ኃጢአት አደረጉ። ከዚህም የተነሣ፤ የሰው ልጆች ምግባረ-በልሹዎች ሆኑ። በአንዳንድ መንገዶች በምግባራቸው ይገዙዋቸው ከነበሩት እንስሳት በታች ሆኑ። እንስሳት ሥቃያቸውን ለማየት ወይም ከምድረ-ገጽ ጨርሰው ለማጥፋት ሲሉ ብቻ ሌሎች እንስሳትን አያስጨንቁም፤ አይጎዱምም። አንዳንድ ጠማማ ሰዎች ግን ይህንኑ ያደርጋሉ። እንስሳት የሚዋጉት፤ ምግብ ለማግኘት ሲጥሩ፤ ልጆቻቸውን ሲከላከሉ፤ የጾታ ጓደኞቻቸውን ሲጠብቁ፤ ወይም አንዳንድ ተፈጥሮአዊ ልማድ ለማከናወን በሚፈልጉበት ጊዜ ነው። ሰዎች ግን ከትዕቢት፤ ከጎሰኝነት፤ ከራስ ወዳድነትና ከስግብግብነት የተነሣ፤ በሌሎች ሰዎች ላይ ከፋትን በጥንቃቄና በምቀኝነት ያቅዳሉ። መጽሐፍ ቅዱስ፤ «የሰው ልብ ከሁሉ ይልቅ ተንኮለኛ እጅግም ከፋ ነው፤ ማንስ ያውቀዋል?» ይላል (ኤር. 17:9)።

እንስሳት እንደ ሰው ልጆች ከፋውንና መልካሙን ለይተው አያውቁም። ስለ ሆነም፤ እግዚአብሔር ከሰዎች የኃላፊነት ግዴታ የሚጠይቀውን ባሕርይ ሲጠብቅ፤ ከእንስሳት ግን አይጠብቅም። እግዚአብሔር ሰዎችን ለውሳኔዎቻቸውና ለባሕርያቸው በኃላፊነት ይጠይቃቸዋል። ልክ እግዚአብሔር ለሚያደርገው ነገር ፈቃድ እንዳለው ሁሉ፤ ሰዎችም ለሚያደርጉት ነገር የመምረጥ ፈቃድ አላቸው። የእንስሳት ተግባራት በልምዳቸውና በተፈጥሮአቸው ላይ የተመሠረቱ ናቸው። የሰዎች ተግባራት ግን በአስተሳሰባቸውና በውሳኔዎቻቸው ላይ የተመሠረቱ ናቸው።

ሐ. ሰዎች በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠሩት እንዴት ነው?

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ሰውን በአምሳሉና በመልኩ እንደ ፈጠረው ይናገራል (ዘፍጥ. 1:26-27)። ሰው በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠረው በምን መልኩ ነው?

እግዚአብሔር መንፈስ እንጂ ሥጋዊ ፍጥረት ስላልሆነ (ዮሐ. 4:24)፤ የእግዚአብሔር አምሳል ግለት ከእግዚአብሔር ጋር በሥጋ መመሳሰል

አይደለም። በእግዚአብሔር አምላላ የተፈጠረው ሥጋዊ ያልሆነው የሰው ክፍል ነው። መስተዋት ከመስተዋቱ ፊት ለፊት የቆመውን ነገር አምላላ ወይም ምስል ነጸብራቅ መልሶ ያንጸባርቃል። እኛም እንደዚሁ የእግዚአብሔርን ባሕርይና ጠባይ ለማንጸባረቅ ተፈጥረናል። የእግዚአብሔር ባሕርይ ምንድን ነው? እናንጸባርቃቸው ዘንድ እግዚአብሔር የሚፈልጋቸው ጠባያትስ የትኞቹ ናቸው?

የእግዚአብሔር አምላላ የእግዚአብሔርን ባሕርይ ሲያንጸባርቅ

የእግዚአብሔር ባሕርይ ፍጹም ቅድስና፣ ጽድቅና በጎነት ነው። ሰው በመጀመሪያ ሲፈጠር ቅዱስ፣ ጽድቅና መልካም እንደ ሆነ ልንገምት እንችላለን፤ መጽሐፍ ቅዱስም ይህንኑ አሳብ ያጠናክራል (ኤፌ. 4፡24)። እግዚአብሔር ሰዎችን የፈጠራቸው ቅድስናውንና በጎነቱን ያንጸባርቁ ዘንድ ነው። የመጀመሪያው ወንድና የመጀመሪያዬቱ ሴት ኃጢአት በማድረጋቸው፣ የሰው ምስል በተሰበረ መስተዋት ውስጥ እንደሚበላሽ ሁሉ፣ ቅዱሱም የእግዚአብሔር አምላላ ረክሶ ተበላሸ። የመጀመሪያው ወንድና ሴት በኃጢአት ስለ ወደቁ፣ የሰው ባሕርይ አሁን ከቅድስና ይልቅ ለብልሹነት ተጋለጠ። ሰዎች የሚሠርቁት፣ የሚያታልሉት፣ የሚዋሹት፣ የሚያመነዝሩት፣ ወሲባዊ ግድፈት የሚፈጽሙትና ጦርነት የሚቀሰቅሱትም ለዚህ ነው።

በሰው ልጅ ደገንነት ውስጥ ከእግዚአብሔር ታላላቅ ዓላማዎች አንዱ በኃጢአት የተበላሸውን የእግዚአብሔርን አምላላ ማደስ ነው (ኤፌ. 4፡24)። ይህ ከመጽሐፍ ቅዱስ ማዕከላዊ ጭብጦች አንዱ ነው። ዘሌዋውያን 20፡7፣ «እኔ እግዚአብሔር አምላካችሁ ነኝና ሰውነታችሁን ቀድሱ፣ ቅዱሳንም ሁኑ» ይላል። የዚህ ዓረፍተ ነገር ዓውደ-ንባብ ለአፍሪካ አንድ አስፈላጊ ተዛምዶ አለው። ከዚህ ከፍ ብሎ በሚገኘው ቁጥር፣ እግዚአብሔር፣ «መናፍስት ጠሪዎችንና ጠንጃዮችንም በሚከተል፣ በሥራቸውም በሚያመነዝር፣ በዚያ ሰው ላይ ፊቴን አክብሳለሁ» ይላል (ቁ. 6)። ብዙ የአፍሪካ ክርስቲያኖች ችግር ወይም ቀውጢ ሁኔታ በሚያጋጥማቸው ጊዜ፣ ወደ ሞራ ገላጮች፣ መናፍስት ጠሪዎችና ምትሐት አድራጊዎች ፈታቸውን ለማዘር ይፈተናሉ። እግዚአብሔር እነዚህን ልምዶች ትተን ወደ እርሱ እንድንመለስ ይጠራናል። ኢሳይያስ፣ «መናፍስት ጠሪዎችንና ጠንጃዮችን ጠይቁ ባሉአችሁ ጊዜ፣ ሕዝቡ ከአምላኩ መጠየቅ አይገባውም?» ሲል ያስጠነቅቀናል (ኢሳ. 8፡19)።

በዘሌዋውያን 20:7 መሠረት፣ በቸግር ጊዜ ከባህላዊ አዋቂዎች ይልቅ ወደ እግዚአብሔር መቅረብ የቅድስና አካል ነው።

በአዲስ ኪዳን ሐዋርያው ዲፕሮስ፣ «እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ስለ ተጻፈ የጠፋችሁ ቅዱስ እንደ ሆነ እናንተ ደግሞ በኑርአችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ» ብሏል (1 ዲፕ. 1:15-16)። የአዲስ ኪዳን የቅድስና ተዛዎች፣ «እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለግድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን» በሚለው የኤፌሶን 2:10 መልእክት ውስጥ ይገኛል። ለሌሎች መልካሙን ግድረግ ሳግል ቅድስና በዋግ አስፈላጊ ከሆኑት ምግባራት አንዱ ነው።

የእግዚአብሔር ክብር በተቀደሰው የመልካምነትና የመልካም ሥራ ባሕርይ ይታያል። ኢየሱስ፣ «በምድር ላይ አከበርሁህ» ብሏል (ዮሐ. 17:4)። በሌላ አባባል፣ ኢየሱስ በመልካምነቱና በመልካም ሥራዎቹ የእግዚአብሔርን ቅዱስ ባሕርይ ሙሉ ለሙሉ እንጸባርቋል ማለት ነው። እግዚአብሔር እኛም ይህን እንድናደርግ ይፈልጋል። የፈጠረንም የመልካምነትና የመልካም ሥራ ባሕርያቱን እንድናሳይ ነው። በመሆኑም፣ ሰውን በራሱ አምላል ፈጠረው ስለዚህም ነው፣ የዌስት ሚንስተር የእያንተ መግለጫ፣ «የሰው ጥንኛ ግብ (ዓላማ) እግዚአብሔርን ማስከበር ነው» የሚለው። ሰው የተፈጠረው ቅዱስ ባሕርይን በማንጸባረቅ፣ እግዚአብሔርን ለማስከበር ነው። ይህ ለሰው መኖር እጅግ አስፈላጊው ምክንያት ነው። ጥንኛውም ሰው በሕይወቱ ሊያደርግ የሚችለው ከሁሉም የሚልቀው ነገር የእግዚአብሔርን ቅዱስ ባሕርይ ማንጸባረቅ ነው።

የእግዚአብሔር አምላል የእግዚአብሔርን ጠባያት ሲያንጸባርቅ

ቀደም ሲል ከተመለከትነው በተጨማሪም፣ በሰው ውስጥ የሚገኘው የእግዚአብሔር አምላል በእግዚአብሔር የስብእና ጠባያት ይታያል። እንደ እግዚአብሔር ሁሉ ሰውም የገሉ የሆነ ጠባይ፣ እውቀት፣ ስሜትና ፈቃድ አለው። ሰዎች በእግዚአብሔር አምላል ስለ ተፈጠሩ፣ ስለ ባሕርያቸውና ስለ ጸባያቸው እግዚአብሔር በኃላፊነት ይጠይቃቸዋል።

ሰው የሚረዳ አእምሮ ስላለው፣ ለማስብ ይችላል። የእግዚአብሔር አሳቦች ወደር በሌለው ሁኔታ ከእኛ የላቁ ቢሆኑም (ኢሳ. 55:8-9)፣ ሰዎች በማሰባቸውና በማቀዳቸው እንደ እግዚአብሔር ናቸው። እንደ እግዚአብሔር፣ አሳቦችን በቃላት ለመግለጽ ይችላሉ። በቃላትና ሥዕሎች አግካኝነት መረጃዎችን ከአንዱ ሰው ወደ ሌላው፣ ከአንዱ ትውልድ ወደ

ቀጣዩ ያስተላልፋሉ። እንስሳት የተለያዩ ተግባራት ከግክናውን በቀር፤ ይህንን ለማድረግ አይችሉም። እግዚአብሔር የልቡን አባቦች በመጽሐፍ ቅዱስ በተጻፉልን ቃላት አግካኝነት ለሰው ልጆች አስተላልፎአል።

ሙ. እውን ሰው ከእንስሳት ይለያል?

ሰዎች ለግሰብና ለማቀድ ስለሚችሉ፤ እንደ ከዚህ በፊት ያልነበሩትን መኪናና ኮምፒውተር የመሳሰሉትን ነገሮች ሊያዘጋጁና ሊሠሩ ይችላሉ። ይህም የሆነው ሰዎች የሁሉም ፈጣሪ በሆነው አምላክ አምሳል ስለተፈጠሩ ነው። ሰዎች ከሌሎች ሰዎች ጋር በመነጋገር፤ በማንበብ፤ በማሰባሰብ፤ አተኩረው በመመልከትና የቀድሞውን በግስታወስ እውቀት ያገኛሉ። እንደ እግዚአብሔር ሁሉንም ነገር ባያውቁም፤ ሰዎች በማጥናት፤ በልምድና ከሌሎች በመማር እውቀታቸውን ሊያሳድጉ ይችላሉ። ከትምህርትና ከልምድ በሚያገኙት እውቀት ብቻ የሰው ልጆች ከሌሎች እንስሳት ሁሉ በከፍተኛ ደረጃ ይለያሉ። በተቃራኒው፤ እንስሳት ከተፈጥሮ ባገኙት እውቀት ብቻ ተወስነው ይኖራሉ። ምንም እንኳ እንስሳት ቢግሩም፤ የመግራቸው ሁኔታ ከሰው ልጆች ጋር ሲነጻጸር በጣም ዝቅተኛ ነው።

ምንም እንኳ ሰዎች እንደ እንስሳቱ ከተፈጥሮ ያገኙአቸው እውቀቶች ቢኖሩአቸውም፤ እንደ እንስሳቱ በተፈጥሮ እውቀት ተወስነው አይኖሩም። ሰዎች በአእምሮአቸው ተጠቅመው በመወሰን፤ የተፈጥሮ እውቀቶቻቸውን ለመቆጣጠር ይችላሉ። በእውቀታቸው ላይ በመመሥረት ውሳኔ ማድረግ ስለሚችሉ፤ ሰዎች በአካባቢያቸው ነገሮችን ለመለወጥ ይችላሉ። እንደ እግዚአብሔር፤ ከዚህ በፊት ያልነበሩትን ነገሮች ለመፍጠር ይችላሉ። ለዚህም ብዙ ምሳሌዎችን መመልከት ይቻላል።

ወፎች በተፈጥሮ እውቀታቸው (በደሙ-ነፍስ) ከትጠሉትና ቅርንጫፎች ጎጆአቸውን ይሠራሉ። እያንዳንዱ ዓይነት ወፍ እውቀቱ እንደሚወስንለት የተወሰነ ዓይነት ጎጆ ይሠራል። እያንዳንዱ ዓይነት ወፍ ሁልጊዜም አንድ ዓይነት ጎጆ ይሠራል። ሰዎች ግን ለግሰብና ከሌሎችም ለመማር ስለሚችሉ፤ አንድ ዓይነት ሕንፃ ወይም ቤት ብቻ በመሥራት ተወስነው አይኖሩም። ሰዎች ተፈጥሮአዊ የደሙ-ነፍስ እውቀታቸውን ሳይሆን አሳባቸውንና እውቀታቸውን በመጠቀም፤ ብዙ ዓይነት ሕንፃዎችንና ቤቶችን ይሠራሉ። አንድ ሰው ብዙ የተለያዩ ዓይነት ሕንፃዎችን ሊሠራ ይችላል።

ወፎች ከተፈጠሩበት ሁኔታ አንጻር በአየር ላይ ሊበሩ ሊችሉ፣ ሰዎች ግን ለበረራ አልተፈጠሩም። ይሁንና፣ ወፎችን በመመልከትና የተፈጥሮን ሕግጋት በግጥናት፣ ሰዎች የበረራ መመሪያዎችን በግግኘታቸው፣ በመጨረሻ ከወፎች ከፍ ብለውና በበለጠ ፍጥነት የሚበሩ አውሮፕላኖችን ሠርተዋል። ሰዎች ፈጣሪ በሆነው አምላክ አምላል በመፈጠራቸው፣ ከዚህ በፊት ያልነበሩትን ነገሮች (ለምሳሌ አውሮፕላን) ሠርተዋል። የሰው ልጆች አዳዲስ ነገሮችን የመፍጠር ችሎታ እጅግ ከፍተኛ በመሆኑ፣ እግዚአብሔር የባቢሎንን ግንብ ይሠሩ ስለ ነበሩ ሰዎች፣ «ያለቡትን ሁሉ ለመሥራት አይከለክሉም (አይሳናቸውም)» ብሏል (ዘፍጥ. 11:6)። ይህ የሰውን ልጅ እውቀትና ኃይል በተመለከተ አስፈሪ አባባል ነው። ሰዎች እግዚአብሔር አይደሉም! ሙሉ ለሙሉ ግን በእግዚአብሔር አምላል ተፈጥረዋል።

በእግዚአብሔር አምላል እንደ መፈጠራቸው፣ ሰዎች በዙሪያቸው ከሚገኙ ነገሮች ሁሉ የተለዩ ናቸው። ውሳኔዎችን የሚያደርጉባቸው ፈቃዶች አሏቸው። የሚያደርጉትን ለመምረጥ ነፃ ናቸው። ይህ የሚያደርጉትን ነገር የግስብና የመወሰን ችሎታ ከእግዚአብሔር ለሰዎች የተሰጠ ታላቅ ስጦታ ነው።

ሆኖም ይህ፣ የመምረጥ ነፃነታቸው ሰዎችን ስለ ጠባያቸው በእግዚአብሔር ዘንድ በኃላፊነት ተጠያቂ ያደርጋቸዋል። በዴድን ገነት እግዚአብሔር ለአዳም በአትክልቱ ስፍራ የመደሰትን ነፃነት ሰጠው (ዘፍጥ. 2:16)። እንዲሁም፣ መልካምና ከፋ የምታስታውቀውን የዛፍ ፍሬ ላለመብላት የመታዘዝን ነፃነት ሰጠው (ዘፍጥ. 2:17)። በመታዘዝና ባለመታዘዝ ነፃነት መካከል ስላለው ልዩነት፣ እግዚአብሔር ለአዳም ባይታዘዝ የከፋ ውጤት (ሞት) እንደሚጠብቀው አስጠነቀቀው (ዘፍጥ. 2:17)።

እግዚአብሔር አዳምን ለውሳኔው ትጠያቂ አደረገው። አዳም ኃጢአት የሠራው እግዚአብሔርን ላለመታዘዝ ስለ መረጠ ነበር። ኃጢአት ለእግዚአብሔር ፈቃድ አለመታዘዝ ነው። ከአዳም አለመታዘዝ የተነሣ፣ እግዚአብሔር በሰው ልጅና በምንኖርባት ዓለም ላይ መርገምን አወጀ (ዘፍጥ. 3:17-19)። የሰው ልጆች ለዚህ ዓለም ሁኔታና በሽታ ሞት፣ ኃዘን፣ ጥላቻ፣ ጎሰኝነት፣ ጦርነት፣ ምግባረ-በልሹነት፣ ወንጀል፣ ጭካኔና

የተፈጥሮ መዛባትን ጨምሮ፤ ለሚኖሩበት ጉስቱልና ሁሉ ሙሉ ለሙሉ ተጠያቂዎች ናቸው (ሮሜ 8:20-22) ።

ሠ. ሰው ለእግዚአብሔር ባለመታዘዙ ምን ተከሰተ?

እግዚአብሔር ለሰው ያለመታዘዝ ውጤቱ ሞት እንደሚሆን ገልጾአል (ዘፍጥ. 2:17)። ሞት ምን ያህል አስከፊ እንደ ሆነ አዳም ብዙም አልተረዳም ነበር። የሰው አካል ሥጋዊ ሞት የአስከፊው ሞት ቅጣት አንድ ክፍል ብቻ ነው። ሞት በሰው ህልውና ውስጥ ያለውን ማናቸውንም ነገር ይዳስሳል። የሰውን ሥጋ፣ አእምሮ፣ ስሜት፣ ግንኙነቶች፣ ጋብቻ፣ የቤተሰብ ሕይወት፣ ማኅበረሰብ፣ መንግሥትና ግዑዚንም ምድር ሳይቀር ይዳስሳል። መጽሐፍ ቅዱስ፣ «ኃጢአት በአንድ ሰው ወደ ዓለም ገባ በኃጢአትም ሞት፣ እንደዚሁም ሁሉ ኃጢአትን ስላደረጉ ሞት ለሰው ሁሉ ደረሰ» ይላል (ሮሜ 5:12)።

በአዳም ኃጢአት የተነሣ የተወሰነው የመጀመሪያው የሞት ፍርድ፣ በሰው ልጆችና በእግዚአብሔር መካከል የነበረው የቀረበ ግንኙነት መቋረጥ ነበር። አዳምና ሔዋን ከእግዚአብሔር ለመደበቅ በመሞከር፣ ጥፋተኛ ወንጀለኛነታቸውን አረጋገጡ (ዘፍጥ. 3:8)። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ፣ ሰዎች ከእግዚአብሔር በመሸሽ ላይ ይገኛሉ።

ከእግዚአብሔር በላይ የሚያስፈልገን ማንም የለም። ይሁንና፣ በኃጢአት ምክንያት የበደለኛነት ስሜት ተጭኖን እግዚአብሔርን ስለምንፈራ፣ ከርሱ ለመሸሽ እንጥራለን። ሰዎች ሊጸልዩና እግዚአብሔርም ጸሎታቸውን ሊመልስ ያችቸዋል፤ ይሁንና፣ ኃጢአታቸውና ዓመፀቸው ከእግዚአብሔር ስለሚለያቸው፣ ጸሎታቸውን አይመልስም (ኢሳ. 59:1-3)።

አዳም ምን እንዳደረገ እናውቃለን። እግዚአብሔር፣ «ከእርሱ እንዳትበላ ካዘዝሁህ ዛፍ በውኑ በላህን?» በማለት ሲጠይቀው፣ ኃጢአቱን እንዲያዘዝና ይቅርታ እንዲጠይቅ ዕድል ሰጥቶታል (ዘፍጥ. 3:11)። ኃጢአቱን በመቀበል ፈንታ፣ አዳም ከትዕቢቱ የተነሣ ሴቲቱንና እግዚአብሔርን ራሱን ይወቅስ ጀመር (ዘፍጥ. 3:12)። ዛሬም ሰዎች እንደዚያ ናቸው። ከራሳቸው ኃጢአታዊ ዓመፅና ትዕቢት ለሚመጡ ችግሮች አሁንም ሌሎችንና እግዚአብሔርን ይወቅሳሉ። ኃጢአታቸውን ከመቀበልና ራሳቸውን በእግዚአብሔር ፊት ከማዋረድ ይልቅ፣ ከሌሎች

ጋር መዋጋቱንና መሠቃየቱን ይመርጣሉ። በእርግጥ የሰው ልጅ የወደቀና ኃጢአተኛ ነው። በመሆኑም፤ የምንኖርባትን ምድር ጉስቁልና ወዳጠቃት ምስኪን ዓለምነት ቀይረናታል።

ረ. እግዚአብሔር ሰውንና ምድርን በመርገሙ ምን ተከሰተ?

አዳም እግዚአብሔርን ላለመታዘዝ ስለመረጠና (ዘፍጥ. 3:6) ዕድልም በተሰጠው ጊዜ ከኃጢአቱ ንስሐ ለመግባት ስላልፈለገ (ዘፍጥ. 3:12)፤ እግዚአብሔር በሰው ልጅና በምድርም ላይ ርግግንን አወጀ። እንዲሁም፤ የፈተነቻቸውንም እባብ ረግጧል (ዘፍጥ. 3:14-19)። ዛሬ ሕይወት ለምን እንደዚህ እንደሆነ ለመረዳት፤ የዚህን ርግግን ይዘት መረዳቱ አስፈላጊ ነው።

እግዚአብሔር ሴቶች ልጆች እንዲወልዱ አደረገ (ዘፍጥ. 1:28)። ርግግነት ግን የሴቶችን የምጥ ሥቃይ በከፍተኛ ደረጃ አስከትሏል (ዘፍጥ. 3:16)። እግዚአብሔር ወንዶችን እንዲያርሱና በእጆቻቸው እንዲሠሩ አደረገ (ዘፍጥ. 2:15)። ርግግነት ግን በሥራ የሚገኘውን ደስታ አስወግዶ፤ ጣርንና ሳብን ተካ። በሌላ አባባል፤ የወንዶችና ሴቶች የተለመደው ሥራ እንዳለ ሆኖ፤ በአስደሳችነት ምትክ ከባድና አሠቃቂ ሆነ። እግዚአብሔር ምድርን የፈጠራት ፍሬን በቀላሉ አትረፍርፋ እንድታበቅል ነበር (ዘፍጥ. 1:11-12)። ርግግነት ግን ምድርን የምግብ እህል ለማብቀል ይበልጥ አስቸጋሪ አደረጋት (ዘፍጥ. 3:17)። ኃጢአት ደስታን ከሰዎች ሕይወት በማስወገዱ፤ ሕይወት በረከት በመሆን ፈንታ መርገም ሆነ።

ሰዎች ብዙውን ጊዜ ለምን እንደ ርዕደ-ምድር፤ የነፋስ ማዕበል፤ የውኃ መሳት፤ ድርቅ እና ሌሎችም የሰውን ሕይወት የሚያጠፉና ከፍተኛ ሥቃይ የሚያስከትሉ የተፈጥሮ አደጋዎች እንደሚፈጸሙ ከሚያነሡ ጥያቄዎች ጋር ይፋጠጣሉ። ምንም እንኳ መጽሐፍ ቅዱስ እነዚህን ነገሮች በዝርዝር ባይገልጽም፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅላላው ተፈጥሮአዊ ፍጥረት ኃጢአት በዓለም ውስጥ በመኖሩ ምክንያት በከፍተኛ ደረጃ እንደ ታወከ የሚያስረዳ ጠንካራ አሳብ ይገኛል። ከዘፍጥረት እንደምንረዳው፤ ሰው በኃጢአት እንደ ወደቀ፤ ወዲያውኑ እግዚአብሔር ምድር እንደ እሾህና አሜኪላ የመሳሰሉትን ተዋጊ ነገሮች እንድታመርት አወጀ (ዘፍጥ. 4:18)። ይህም ያለ ጥርጥር ኢየሱስ ከሰይጣን ሥራ ጋር ያመሳሰላቸውን፤ እንደ

ጊንጥና አባብ የመሳሰሉትን ሌሎች ተናዳፊ ፍጥረቶች የሚጨምር ነው (ሉቃ. 10:19)።

በሉቃስ 10:19 ኢየሱስ የሐዋርያቱ ሥልጣን «በጠላትም ኃይል ሁሉ ላይ» እንደሚሆን ሲናገር፣ በተፈጥሮአዊው ዓለም ከዚህም የበለጡ የኃጢአት ውጤቶች እንዳሉ አመልክቷል። በመጽሐፈ ኢዮብ፣ ሰይጣን ኢዮብን ይጎዳ ዘንድ እግዚአብሔር ሲፈቅድለት፣ ሰይጣን በመብረቅ አማካኝነት የኢዮብን በጎችና የበጎቹን እረኞች ፈጃቸው (ኢዮብ 1:16)። እንዲሁም በከፍተኛ የነፋስ ማዕበል አማካኝነት ልጆቹን ገደላቸው (ኢዮብ 1:19)። በተጨማሪም፣ በሥጋዊ በሽታ አማካኝነት ኢዮብን በሕመም መታው (ኢዮብ 2:7)። ኃጢአት በተፈጥሮአዊ ዓለም ላይ ያስከተላቸውን ውጤቶች በማጠቃለል፣ ጳውሎስ «ፍጥረት ሁሉ እስከ አሁን ድረስ አብሮ በመቃተትና በምጥ መኖሩን እናውቃለን» ብሏል (ሮሜ 8:22)።

የሚያሳዝነው ሐቅ፣ የሰው ልጅ ሰይጣን የቀሰቀሰው ተግባር ተሳታፊ በመሆን በእግዚአብሔር ላይ ማመፁ ነው። ከዚህም የተነሣ፣ እስከ አሁን ድረስ የሰው ልጅ ከተቀረው ፍጥረት ጋር የዚያን አስከፊ ዓመፅ ውጤቶች በመጋፈጥ እየተሠቃየ ነው። በእግዚአብሔር ላይ ከተደረገው ኃጢአት የተነሣ፣ በሽታ፣ ወንጀል፣ ምግባረ-በልሹነትና ጨዳኝ መንግሥታዊ አገዛዝ፣ የፈራረሱ ቤቶች፣ የሰው ልጆች ጭካኔዎች፣ ጎሰኝነት፣ ጦርነትና ተፈጥሮአዊ አደጋዎችም ጭምር የሕይወታችን ክፍሎች ሆነዋል። አስከፊው እውነታ ይህ ነው - «የኃጢአት ደመወዝ ሞት ነው» (ሮሜ 6:23)!

ኢየሱስ የማዳን ሥራው አካል በማድረግ ኃጢአት የገፈፈውን የእግዚአብሔርን በረከት ለመመለስ መጣ (ዮሐ. 10:10)። ምንም እንኳን ክርስቶስ ዳግም እስኪመለስ ድረስ ፍጥረት በኃጢአት ውጤቶች እያቃሰተ የሚቀጥል ቢሆንም (ሮሜ 8:21)፣ አሁን ሰዎች በክርስቶስ ሞት የኃጢአታቸውን ይቅርታ ሊያገኙ (ኤፌ. 1:7) እና ከእግዚአብሔር ጋር ሊታረቁ ይችላሉ (ቆላ. 1:21-22)። ኢሳይያስ 61:3፣ እግዚአብሔር «በልቅሶ ፋንታ የደስታን ዘይት፣ በኃዘንም መንፈስ ፋንታ የምስጋናን መገናጸፊያ» እንደ ሰጠን ይናገራል።

ሰ. ኃጢአት በሰው ሁሉ ላይ የደረሰው እንዴት ነው?

አዳም መልካምና ክፉ ከምታስታውቀው የዛፍ ፍሬ በመብላት የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ላለመታዘዝ መረጠ (ዘፍጥ. 3:6)። በዚህም አለመታዘዙ ምክንያት ቅዱስና ጻድቅ ዳኛ ከሆነው እግዚአብሔር ቅጣት ሊቀበል ተገባው። ምናልባት ለእኛ ግልጽ የማይሆን ነገር ቢኖር የአዳም ኃጢአት ለተቀረው የሰው ዘር እንዴት እንደ ተዳረሰ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የሰው ልጅ በሙሉ በአዳም በደልና ኩነኔ ውስጥ እንደ ተካተተ ይገልጻል (ሮሜ 5:18-19)። ምናልባት አንዳንድ አማኞች የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የተላለፈው አዳም እንጂ እኛ ባለመሆናችን፣ የሰውን ልጅ ሁሉ በአዳም በደልና ቅጣት ውስጥ ግካተቱ የእግዚአብሔርን ፍትሕ-አልባ ብያኔ እንደሚያመለክት ሊያስቡ ይችላሉ። የሰው ልጅ በሙሉ በአዳም ኃጢአት ውስጥ የተካተተው እንዴት ነው?

ይህንን ለመረዳት ለሌላው ጥያቄ ምላሽ ማግኘት አለብን - ኃጢአተኞች የሆነው ኃጢአት ስለምንሠራ ነው፣ ወይስ ኃጢአትን የምንሠራው ከትውልዳችን ኃጢአተኞች ስለ ሆንን ነው? መጽሐፍ ቅዱስ ለዚህ ጥያቄ የሚሰጠው መልስ ግልጽ ነው። ኃጢአትን የምንሠራው ኃጢአተኞች ሆነን ስለ ተወለድን ነው። መዝሙር (51):5፣ «እነሆ፣ በዓመ፣ ተፀነስሁ፣ እናቴም በኃጢአት ወለደችኝ» ይላል።

ብዙ ሰዎች ኃጢአተኞች የሆነው ኃጢአት ስለምንሠራ ብቻ እንደ ሆነ ያስባሉ። ኃጢአት እስካልሠራን፣ ኃጢአተኞች የማንሆን ይመስላቸዋል። ይሁንና፣ ኃጢአት የማይሠራው ግን ነው? የትኛው ልጅ ነው ውሸት እንዴት እንደሚናገር መግር የሚያስፈልገው? እውነቱ ግን ሰዎች ሁሉ ኃጢአተኞች ሆነው መወለዳቸው ነው። መናገር ወይም መራመድ ከጀመርንበት ጊዜ ጀምሮ፣ ኃጢአት ወደ ግድረጉ እናዘነብላለን። በመከብብ 7:20 ንጉሥ ሰሎሞን፣ «በምድር ላይ መልካምን የሚሠራ ኃጢአትንም የማያደርግ ጻድቅ አይገኝምና» ብሏል።

ዘ. ኃጢአተኞች ሆነን የተወለድነው ለምንድን ነው?

ኃጢአተኞች ሆነን የተወለድነው የሰው ልጆች ሁሉ ወላጆችቻችን ከነበሩት አዳምና ሔዋን ኃጢአታዊ ተፈጥሮ ስለ ወረሰን ነው። የሰውን ጠባያት የሚወስነው «የጂን መረጃ» እንደሚያመለክተው፣ የሰው ባሕርይ በእርባታ አግካኝነት ከአንዱ ትውልድ ወደ ሌላው ይተላለፋል። በመሆኑም፣

ከአዳምና ሔዋን ሰው የመሆንን ጠባይ ሁሉ ወርሰናል። ሰዎች ሁሉ በሰውነታቸው የአዳምና ሔዋንን ሰብአዊ ተፈጥሮ ይዘዋል።

የአዳምና ሔዋን መውደት የሰብአዊ ተፈጥሮአቸውን ዓይነተኛ ባሕርይ ጎድቷል። ይህ የኃጢአት ተፈጥሮ ለሁሉም ሌሎች የሰው ልጅ ትውልዶች ደርሷል። አዳምና ሔዋን የሰው ልጆች ሁሉ ወላጆች ስለ ነበሩ፣ ሁላችንም በተዘዋዋሪ መንገድ በመራቢያ ዘራቸውና በሰብአዊ ተፈጥሮአቸው «ውስጥ» ነበርን። በዚህ መልኩ፣ እግዚአብሔር የሰውን ልጅ በሙሉ ከአንድ ጋብቻ እንደሚመጣ አንድ ቤተሰብ አድርጎ ይመለከታል። ስለ ሆነም፣ የሰው ልጅ በሙሉ አዳምና ሔዋን በእግዚአብሔር ላይ ከፈጸሙት ኃጢአት ጋር ተጠቃሷል። አዳም የሰብአዊ ፍጥረት አባት በመሆኑ፣ አዳም ኃጢአትን ባደረገ ጊዜ ሁላችንም በአዳም «ውስጥ» በመገኘታችን፣ የኃጢአታዊ ዓመፁ ተካፋዮች ሆነናል።

በተጨማሪም፣ ወላጆች ለልጆቻቸው በሚያስተላልፉት ክፉ ምሳሌ አማካኝነት ኃጢአት ከአንድ ትውልድ ወደ ሌላው ይተላለፋል። ልጆች ከአዳም ዘመን ጀምሮ በአዳም የኃጢአት ተፈጥሮ የተበላሸውን የወላጆቻቸውን ጠባይ ወርሰው ያድጋሉ።

ኃጢአት፣ በዓለም ላይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተወለደውን ሕፃን እንኳ ሳይቀር አበላሽተታል። ቃየን ባደገ ጊዜ የራሱን ወንድም በመገደጃ ነፍሱ ገዳይ ሆነ (ዘፍጥ. 4፡8)። በተጨማሪም፣ ኃጢአት እግዚአብሔር ለጋብቻ ሕይወት ያቀደውን አንድነትና ታማኝነትም አበላሽቷል። እግዚአብሔር በጥበቡና በበጎነቱ አንዲት ሴት ለሰውዬው ፈጥሮ አመጣለት (ዘፍጥ. 2፡22)። ይሁንና፣ ከአዳም ከወረሱት የኃጢአት ተፈጥሮ የተነሣ፣ ብዙም ሳይቆይ ሰዎች ከአንድ የበዙ ሚስቶች ግግባት ጀመሩ (ዘፍጥ. 4፡19)፤ ይህም በሚስቶች መካከል ምቀኝነትንና በቤት ውስጥ ግጭትን ይፈጥር ጀመር። በኋላ ደግሞ ወንዶች ያገቡአቸውን ሚስቶች መፍታት ጀመሩ፤ ይህም በቤተሰቡ ውስጥ የበለጠ መራርነት፣ ሥቃይና ሕመም ያስከትል ጀመር (ዘዳ. 24፡1-3)። እንግዲህ፣ እግዚአብሔር መፋታትን እንደሚጠላ መናገሩ ያስደንቅ ይሆን (ሚላክ. 2፡15-16)?

በሽታ፣ ጎሰኝነት፣ ትዕቢት፣ መራርነት፣ ጥላቻ፣ ፍቅ፣ ብቀላ፣ ወንጀልና ዛሬ በዓለም ውስጥ የሚገኘው የሥቃይ ዓይነት ባብዛኛው ከሰው ልጅ ኃጢአት የመጣ ነው። የኃጢአት ውጤት ሞት ነው (ሮሜ 6፡23)። ሥጋዊ ሞት ለኃጢአት ከተወሰነው የኃጢአት ትግት አንዱ አካል ብቻ

ነው። ሞት በሰው ልጅ ግብረኛ ሕይወት (ትዕቢት፣ ስግብግብነት፣ ራስ-ወዳድነት፣ ውሸት፣ ጥላቻ፣ ክህደት፣ ጎሰኝነት፣ ወንጀል)፣ ትዳር (ግጭት፣ አለመተግመን፣ ፍቅር)፣ የፖለቲካ ሕይወት (ምግባረ-በልሹነት፣ ጭቆና፣ ጦርነት)፣ እና በተቀረውም በሰው ልጅ ህልውና ውስጥ ሊታይ ይችላል። በሮሜ 5:12 ላይ እንደ ተገለጸው፣ ሁሉም ኃጢአትን ስላደረጉ፣ ሞት ለሰው ሁሉ ደረሰ። እኛ ሁላችን የአዳምና ሔዋን ልጆች በመሆናችን፣ ኃጢአታዊ ተፈጥሮአቸውን እንካፈላለን (ሮሜ 5:19፣ 1 ቆሮ. 15:49)።

የአዳም ኃጢአት እኛንም የሚመለከትበት ሦስተኛ መንገድ አለ። አንዳንድ ሰዎች ምናልባት እግዚአብሔር አዳም በእነርሱ ፋንታ እንዲፈተን ግድረጉ ትክክል እንዳልሆነ ሊያስቡ ይችላሉ። እግዚአብሔር ከእኛ አንደኛውን ሳይሆን፣ አዳምን ለፈተና ያጋለጠው ለምንድን ነው? የእሱምፒክ ውድድር ግብራሪያ ምናልባት ይህንን አሳብ ለመረዳት ይጠቅመናል። በእሱምፒክ ውድድር በየአራት ዓመቱ፣ እያንዳንዱ አገር ከሁሉም የላቁ ተወዳዳሪዎቹን ሕዝቡን እንዲወክሉ ይመርጣል። በውድድሩ አንድ ግለሰብ ካሸነፈ፣ አገሩ በሙሉ ይደሰታል - የድሉም ተካፋይ ይሆናል። አገራቸውን ወክሎ የተወዳደረው ተወዳዳሪ ሲያሸንፍ፣ ሕዝቡ ሁሉ «አሸንፈናል!» ሲል ያወካል።

እንደዚሁም፣ አባታችን አዳም የመጀመሪያው ሰውና የሁላችንም አባት ስለ ነበር፣ የሰውን ልጆች በሙሉ በእግዚአብሔር ፊት ወክሎአል። በተጨማሪም፣ በእግዚአብሔር ፍጹም ሆኖ በመፈጠሩ ከሰው ልጆች ሁሉ የላቀ ጻድቅና ፍጹም ነበር። ድል-ነሺ የመሆን እድል ያለው ሰው ቢኖር አዳም ነበር። እርሱ ሻምፒዮን ነበር። ግናችንም ብንሆን ይህንኑ ልናደርግ አንችልም ነበር። ዳሩ ግን ይህ ሻምፒዮናችን በመሸነፉ፣ በውድድሩ ድል አጣን!

እግዚአብሔር ግን ሌላ ታላቅ ሻምፒዮን አዘጋጅቶ ነበር። «የኋለኛው አዳም» አይኸነፍም ነበር። የኋለኛው አዳም ኢየሱስ የሰውን ዘር የሚያድን እውነተኛ ሻምፒዮን ሆነ። መጽሐፍ ቅዱስ፣ «ኋለኛው አዳም (ክርስቶስ) ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ሆነ» ይላል (1 ቆሮ. 15:45)። እውሉስ፣ «ሁሉ በአዳም እንደሚሞቱ እንዲሁ ሁሉ በክርስቶስ ደግሞ ሕያዋን ይሆናሉ» ሲል ጽፎአል (1 ቆሮ. 15:22)። አስከፊው ዜና፣ «የኃጢአት ደመወዝ ሞት» መሆኑ ነው። መልካሙ ዜና፣ «የእግዚአብሔር የጸጋ

ሰጦታ . . . በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን የዘላለም ሕይወት» መሆኑ ነው (ሮሜ 6:23)።

ማጠቃለያ

በአፍሪካም ሆነ በምዕራቡ ዓለም ስለ ሰው አፈጣጠር የተለያዩ ንድፈ-አሳቦች አሉ። ይሁንና፣ ስለ ሰው አፈጣጠር እውነቱን ለማወቅ ወደ እግዚአብሔር መገለጥ መመልከት አለብን።

እውነቱ፣ እግዚአብሔር ሰውን ብሩህ አእምሮና እንደ እግዚአብሔር ያለ ነፃ ፈቃድ በማቀዳጀት፣ ልዩና የከበረ አካል አድርጎ በራሱ አምላል የፈጠረው መሆኑ ነው። የተፈጠረውም ምድርን እንዲገዛና የእግዚአብሔርን ጽድቅ በማሳየት፣ እግዚአብሔርን እንዲያስከብር ነበር። ይሁንና፣ የእግዚአብሔርን ዕቅድ በማሟላት ፋንታ፣ ሰው በእግዚአብሔር ላይ በማመፁ በሰው ዘርና በተቀረውም ፍጥረት ላይ አስከፊ ሥቃይና ርግግን አስከትሏል። አዳም በኃጢአት በራሱና በሰው ልጅ ሁሉ ላይ ሞትን ሊያመጣ፣ በሰው ዘርና በምድርም ላይ እርግግን አድርጓል። አዳምና ሔዋን የሰው ዘር ሥጋዊ ወላጆች በመሆናቸው፣ የሰው ልጅ ሁሉ ኃጢአታዊ ተፈጥሮአቸውን ወርሶአል። ከአዳም በኋላ፣ በዓለም ላይ የሚወለድ ሕፃን ሁሉ ኃጢአተኛ ሆኖ ተወልዷል። እግዚአብሔር አዳምን ፍጹም ሰው አድርጎ ስለ ፈጠረው፣ በሰው ዘር ምትክ እንዲፈተን ማድረጉ አግባብ ነው። አዳም ኃጢአት በማድረጉ ምክንያት የሰው ዘር ከደኅንነት ተለይቶ ጠፋ። ክርስቶስ ለሰው ልጅ ኃጢአት የሞት ቅጣት ስለ ተቀበለ፣ የኋለኛው አዳም በሆነው ክርስቶስ የሰው ዘር ሊድን ይችላል።

በምዕራፍ 6 ላይ የተመሠረተ የመወያያ ጥያቄዎችና መልመጃዎች

1. አዳም ኃጢአት ባደረገ ጊዜ፣ የሰው ልጅ «በአዳም ውስጥ» የነበረው እንዴት ነበር?
2. የሰው ነፍሳት በማኅፀን ውስጥ በተፀነሱ ሕፃናት ውስጥ ዳግም ሊገቡና ብዙ ጊዜ ተደጋግመው ሊወለዱ እንደማይችሉ መጽሐፍ ቅዱስ እንዴት እንደሚያሳይ ግለጽ።
3. አራት አባላት በሚገኙባቸው ቡድኖች ከፋፍላቸው። እያንዳንዱ ቡድን ኃጢአት ዓለምን ያበላሸባቸውን መንገዶች ሁሉ ይዘርዝር። የቡድኖቹን

ዝርዝርች እንደ ላይ በግለሰብነት ኃጢአት ዓለምን ያበላሸባቸውን መንገዶች ሙሉ ለሙሉ የሚያስረዳ ዝርዝር አዘጋጁ።

4. ከዚህ በላይ በምስተኛው ጥያቄ ላይ በተዘረዘሩት ነጥቦች በመጠቀም ቡድኖቹ የክርስቶስ ደኅንነት እንዴት የዘረዘሩባቸውን ግልጽ የኃጢአት ውጤቶች ሊያስወግድ እንደሚችል ይወስኑ።

5. የአዳም ኃጢአት ለምን ወደ ተቀረው የሰው ልጅ እንደ ተላለፈ፣ ሦስት ምክንያቶች በመስጠት አብራራ።

6. ከ10-16 የዕድሜ ክልል ውስጥ ለሚገኙ ወጣቶች ሰው እንዴት በእግዚአብሔር አምላላ እንደ ተፈጠረ ለማብራራት፣ የሰንበት ትምህርት አዘጋጅ። በትምህርቱ ውስጥ ታሪኮችን ወይም ግብራሪያዎችን ዉምር።

7. በኅሳ ቡድን ከፈላቸው። የሰው ኃጢአታዊ ተፈጥሮ ውጤት በሆኑ የኅሳኝነት ገጽታዎች ላይ ተወያዩና ዝርዝሮቹን ጻፉ።

8. በዚያው የኅሳ ቡድን ውስጥ፣ እግዚአብሔር ለዚህ የኅሳኝነት ችግር እያንዳንዱ የኅሳ ቡድንና እያንዳንዱ ግለሰብ ምን እንዲያደርግ እንደሚፈልገው ከመጽሐፍ ቅዱስ መረጃ እንጻር ወስኑ።

9. ሰው ለምን ይኖራል? ለሚለው ጥያቄ የአፍሪካ ባህላዊ አመለካከት የሚሰጠውን ምላሽ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊ አመለካከት ጋር አወዳድር።

10. ያገቡና ያላገቡ ሰዎችን በቡድን አስተምጥ። ያላገቡት ሰዎች ቡድን፣ እንዴት ኃጢአታዊ ተፈጥሮአቸው ከተቃራኒ የታዎቻች ጋር ሊኖራቸው የሚገባውን ጤናማ ግንኙነትና የፍቅር ሕይወት እንዳበላሸው የሚያስቡላቸውን መንገዶች ሁሉ ይዘርዝሩ። ያገቡትም ደግሞ እንደዚሁ እንዴት ኃጢአታዊ ተፈጥሮአቸው ጋብቻቸውን፣ እንዲሁም ከትዳር ጓደኞቻቸውና ከልጆቻቸው ጋር የሚዛመዱበትን መንገድ እንዳበላሸው የሚያምኑባቸውን ነጥቦች ሁሉ ይዘርዝሩ።

11. የቁጥር 10 መልመጃ እንዳለቀ፣ ሁለቱ ቡድኖች እግዚአብሔር እንዴት የዘረዘሩላቸውን ትክክለኛ ያልሆኑ ልምዶች በመልካም እንዲተኩ እንደሚፈልግ ለመረዳት፣ በጥቅስ ግውጫዎች በመጠቀም መጽሐፍ ቅዱስን ይመርምሩ።

12. በአፍሪካ ሰዎች በእርግጥና በውጤቱ ላይ ባላቸው አስተሳሰብ ላይ ተወያዩ። ይህ እግዚአብሔር ካወጀው መርገምና ከመርገሙ ውጤት ጋር እንዴት ይወዳደራል?
13. በአፍሪካውያን ግንዛቤ ጋጢአት ምንድን ነው? ይህ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊ የጋጢአት ግንዛቤ ጋር እንዴት ይወዳደራል?
14. የቡድኑ አባላት ስለ ሰው አፈጣጠር እንዳንድ የአፍሪካውያንን አራታሪኮች ያካፍሉ።
15. አፍሪካውያን፣ እግዚአብሔርን ከአላባቸው ጋር ለማስማማት የሚሞክሩባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው?

SUGGESTED FOR FURTHER READING

- Hoekema, Anthony A. Created In The Image Of God. Carlisle: Paternoster Press, 1994.
- Houston, J.M. I Believe in God the Creator. London: Hodder, 1979.
- McDonald, H.D. The Christian View of Man. London: Marshall Pickering, 1981.
- Roberts, Linleigh J. Let Us Make Man. Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1988.